

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Анотація. Розглянуто особливості, характеристики та етапи проекту, особливості та характеристики процесу управління проектом, надано тлумачення категоріям "проект" та "управління проектом".

Аннотация. Рассмотрены особенности, характеристики и этапы проекта, особенности и характеристики процесса управления проектом, даны определения категориям "проект" и "управление проектом".

Annotation. Peculiarities characteristics and stages of the project, as well as the project management process have been considered, categories of "project" and "projectmanagement" have been defined.

Ключові слова: проект, управління, система, етап, аналіз.

Будь-яка справа або діяльність, метою якої є отримання певного результату, є проектом, що передбачає здійснення цілого ряду необхідних заходів та процедур. Проект – це тривалий процес, а запровадження зазначених процедур та ефективність самого проекту значною мірою залежать від якості процесу управління проектом. Це стосується без винятку всіх сфер управління, економіки та діяльності, підприємств, установ та організацій різних форм власності та спрямованості.

Суттєвий пласт знань з питання управління проектами міститься у дослідженнях міжнародних фінансових організацій, спеціалізованих професійних організацій, що об'єднують фахівців з даного питання. Найбільшу зацікавленість становлять праці таких фахівців, як: П. Мартіна та К. Тейт, Д. Герд, А. Товб, Г. Цинес, В. Шапіро, С. Бушуев, Н. Бушуева, І. Бабаєв, В. Яковенко, С. Дзюба та ін.

Мета роботи – сформулювати визначення понять "проект" і "управління проектом" на підставі дослідження сутності проекту та процесу управління проектом, а також визначити їх особливості і характеристики, здійснити класифікацію проектів. Поняття проекту в різних дослідженнях може трактуватись з урахуванням різних аспектів, позицій. У широкому сенсі під проектами можна вважати будь-яку діяльність, яка призводить до певних змін. Окремі автори [1, с. 13] зазначають, що поняття проекту може мінятися залежно від визначених завдань, запланованих результатів, секторів економіки тощо. Аналізуючи найбільш поширені визначення поняття "проект" (табл. 1), можна виділити такі основні критерії, які покладені в їх основу: проект як певний тривалий процес; проект як сукупність певних дій; проект як певний вид діяльності; проект як певне підприємство.

Таблиця 1

Визначення поняття "проект"

Автор	Визначення
Британський стандарт BS 6079-1:2000	Це унікальна сукупність скоординованих дій (робіт) з певними початком та закінченням, що здійснюється певною особою або організацією для досягнення певної мети у заздалегідь визначений термін, витрати та параметри виконання [2]
Австралійський інститут з управління проектами	Це унікальна сукупність взаємопов'язаних дій (робіт) з визначеними датами початку та закінчення, необхідними для успішного досягнення загальної мети [3]
А. Товб, Г. Цинес	Це особлива форма здійснення цілеспрямованих змін, яка передбачає, що ці зміни повинні бути реалізовані в рамках певних обмежень за строками, вартістю та характеристиками очікуваних результатів [4]
П. Мартін, К. Тейт	Це тимчасовий процес, що має початок та кінець, і результат якого є унікальним [5]
І. Мазур, В. Шапіро, Н. Ольдерогге	Це цілеспрямоване, заздалегідь розроблене та заплановане створення або модернізація фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації для них, матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, а також управлінських рішень і заходів з їх виконання [1]
Кодекс знань про управління проектами	Це певне завдання з визначеними вихідними даними та необхідними результатами, що зумовлюють спосіб її рішення [6]

Отже, проект – це завдання, метою якого є досягнення певного неповторного за своїми характеристиками та особливостями результату, що здійснюється в заздалегідь визначений термін, у межах ліміту необхідних ресурсів. Проект є складною системою, що має певні етапи, які потребують якісного та ефективного управління: визначення завдання та ініціалізація проекту; планування проекту; виконання проекту; завершення проекту й отримання визначених результатів, ефекту тощо. Усе це вимагає виокремлення категорії "управління проектом". Управління проектами є складним процесом, під час якого вирішуються питання взаємовідносин між усіма учасниками, що задіяні у процесі управління, вибору методів і підходів управління проектом, установлення механізмів. Аналіз визначень категорії "управління проектами" наведено в табл. 2.

Визначення поняття "управління проектом"

Автор	Визначення
І. Мазур, В. Шапіро, Н. Ольдерогге	Це методологія організації, планування, керівництва, координації трудових, фінансових ресурсів протягом проектного циклу, що спрямована на ефективне досягнення його мети шляхом застосування сучасних методів та технології управління для досягнення визначених у проекті результатів за складом та обсягом робіт, вартістю, часом, якістю та задоволенню учасників проекту [1]
А. Товб, Г. Цинес	Це професійна творча діяльність з керівництва людськими та матеріальними ресурсами шляхом застосування сучасних методів, засобів та мистецтва управління для успішного досягнення раніше визначених цілей при певних вимогах до строків, бюджету та характеристики очікуваних результатів проектів, що здійснюються в ринкових умовах у соціальних системах [4]
П. Мартін, К. Тейт	Це набір інструментів, технологій та знань, застосування яких до проекту дозволяє досягти найкращих результатів [5]
Кодекс знань про управління проектами	Це процес застосування знань, навичок, методів, засобів та технологій до проектної діяльності з метою досягнення або перебільшення очікувань учасників проекту [6]

Отже, управління проектом – складний багатогранний управлінський процес реалізації певного проекту на всіх його етапах, який складається з комплексу механізмів, дій, засобів, інструментів і здійснюється під впливом зовнішніх та внутрішніх ризиків, з урахуванням різноманітних відносин зовнішнього та внутрішнього характеру.

Література: 1. Мазур И. И. Управление проектами : учебн. пособие / Мазур И. И., Шапиро В. Д., Ольдерогге Н. Г. ; под ред. И. И. Мазура. – 2-е изд. – М. : Омега-Л, 2004. – 664 с. 2. British Standard BS 6079-1:2000. Project management – Part 1 : Guide to Project management. – 182 p. 3. Australian Institute for Project management, National Competence Standard for Project management. – Guidelines, 1996 – 162 p. 4. Товб А. С. Управление проектами: стандарты, методы, опыт / Товб А. С., Цинес Г. Л. – М. : ЗАО "Олимп-Бизнес", 2003. – 240 с. 5. Мартин П. Управление проектами / Мартин П., Тейт К. ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2006. – 224 с. 6. A Guide to the Project Management Body of Knowledge. PMI Standards Committee / Ed. Duncan W.R., 1996. 7. A Guide to the Project management Body Knowledge. Project Management Institute Standards Committee. 2000 Edition., 2000. – 224 p.